

Te Marautanga o Aotearoa

He Kupu Whakataki	Te Ao Māori	Tautāwhi i te kounga o te Ako, o te Aromatawai hoki
Tautāwhi i ngā kauneke akoranga me ngā whakatutukitanga	Te horopaki reo Māori o te marautanga ā-motu	Ngā hua ako o te marautanga ā-motu
	Ngā Wāhanga Ako	

Ngā Raupapatanga o Te Reo Matatini, o Pāngarau hoki ia te tau, ia te tau

Ngā Wāhanga Ako tae ana ki ngā tau 11 piki ake

Te Reo Rangatira	Te Ao Māori	Pāngarau	Pūtaiao me te Hangarau	Toi Ihiihi	Waiora	Te Reo Pākehā	Ngā Reo
------------------	-------------	----------	------------------------	------------	--------	---------------	---------

Ngā Rārangi Take o Ngā Wāhanga Ako

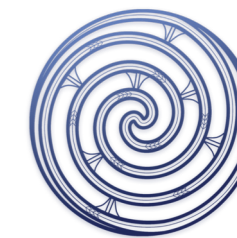
Te Iho o Te Wāhanga Ako	Whenu	Toi Mokopuna	Tūārere	Whāinga	Tohu Ako
-------------------------	-------	--------------	---------	---------	----------

Tūārere

Te Ngako o te Whāinga me Te Roanga o te Kōrero

Te Takotoranga o Ngā Wāhanga Ako	Tūārere 1			Tūārere 2			Tūārere 3		Tūārere 4		Tūārere 5		
	Tau 1 Akoranga	Tau 2 Akoranga	Tau 3 Akoranga	Tau 4 Akoranga	Tau 5 Akoranga	Tau 6 Akoranga	Tau 7 Akoranga	Tau 8 Akoranga	Tau 9 Akoranga	Tau 10 Akoranga	Tau 11 Akoranga	Tau 12 Akoranga	Tau 13 Akoranga
	Te Ngako o te Whāinga Mā te Kaiako Mā te Mokopuna			Te Ngako o te Whāinga Mā te Kaiako Mā te Mokopuna			Te Ngako o te Whāinga Mā te Kaiako Mā te Mokopuna		Te Ngako o te Whāinga Mā te Kaiako Mā te Mokopuna		Te Ngako o te Whāinga Mā te Kaiako Mā te Mokopuna		
	Te Roanga o te Kōrero Te Āhua o te Mokopuna Ngā Tini Mata o te Whakaako			Te Roanga o te Kōrero Te Āhua o te Mokopuna Ngā Tini Mata o te Whakaako			Te Roanga o te Kōrero Te Āhua o te Mokopuna Ngā Tini Mata o te Whakaako		Te Roanga o te Kōrero Te Āhua o te Mokopuna Ngā Tini Mata o te Whakaako		Te Roanga o te Kōrero Te Āhua o te Mokopuna Ngā Tini Mata o te Whakaako		

Te Marautanga o Aotearoa

Ko tā Te Marautanga o Aotearoa he whakamana i ia ākonga, he hāpai hoki i a ia kia eke ake ki tōna pitomata. Nā konā, e tika ana kia rumakina, kia ākona e ia ngā pūkenga o te reo Māori, ngā tikanga Māori, te mātauranga Māori, me te ao Māori.

Ko te whakahoutanga marautanga, he mea:

- Kia tautoko i ngā kura me ngā kura arareo Māori, e kawea ana i ngā tikanga o te kura motuhake
- Kia tautoko mā roto i te 'Science of learning'
- Kia kounga ai te mātauranga
- Kia āpiti atu ki ngā ritenga whakaako whai taunakitanga
- Kia whakataurite ki ō te ao whānui
- Kia hāpai i te whanaketanga o ngā mahi aronga ako.

He aha kei te whakahoutanga marautanga ā-motu?

Ka kapi katoa i te anga nei ngā kaupapa here mō te tūāpapa o te marautanga me ngā tauākī marautanga ā-motu. He whakarato kaupapa mō ngā taumata ā-tau katoa. Mā konā, e āhei ai ngā kaiako ki te whakamahi i ngā taumata ka hiahia, otirā e taea rānei te whakamahi ngā taumata maha i roto i te akomanga kotahi.

Ka whakaahua te anga marautanga ā-motu i te mātauranga, ngā pūkenga, me ngā toi mokopuna e manako ana kia whakatutukitia e ngā ākonga. Ka hua mai tērā i ngā kokenga o ngā mahi akoako i ia tau, i ia tau, me te tāpae hoki ki ngā Tūārere e rima o ngā akoranga mai i te Tau 0-13.

Kia whakawhāitihia ngā herenga marautanga hei tūāpapa:

Te Ao Māori: Ko te tirohanga me ngā mātāpono hoki mō te whakarauora reo Māori, te mana mātauranga Māori i ngā kura arareo, ngā kaupapa matua, me ngā kāhua ākonga mō ngā kura me ngā kura arareo Māori, hei whakakaha ake i ngā Wāhanga Ako.

Te tautoko i te kauneke me te whakatutukitanga o ngā mahi akoako:

E hāngai ana te tauira kokenga ki te 'Science of learning'. Ka hua mai tērā i te raupapa mai o ngā mahi akoako i ia te tau e hora ana ki roto i ngā Tūārere e rima.

Te Marautanga ā-Motu i tōna Horopaki Akoranga Reo Māori:

Mahea ana ngā tohutohu mō ngā kaiako mō te pēhea o te mahi whakamahere, te whakataki, me te arotake i te kounga o ngā hōtaka akoako e whakatinana ana i Te Marautanga o Aotearoa. Ka tautoko ēnei hōtaka i ia ākonga kia kauneke, kia tutuki hoki i ngā kawatao o te marautanga.

Kia hāpai i te Kounga o te Ako, o te Aromatawai hoki: Ko te arotahinga o te Ako ka ahu mai i te ao Māori. Kei konā hoki ngā moemoeā o te whānau, hapū, iwi e pā ana ki te oranga tonutanga me te whai mātauranga o ngā ākonga. Ko te wāhi o te Aromatawai kei runga i ngā kaiako e whakaaroaro ana ki te whaitake o ā rātou whakaakoranga me ā rātou mahi aroturuki ki reira whakaea ai ngā matea ako o ngā ākonga. Ko ngā ākonga anō hoki ka whakaaroaro ki ā rātou akoranga me te whai māramatanga me pēhea e pai ake ai tō rātou āhuatanga ako. Ka tūhura rātou i ngā rautaki hei hāpai i a rātou ki te tū hei ākonga motuhake, pakari anō hoki. Ko ngā kaiako rātou tahi ko ngā ākonga ka mārama ki ngā āheinga me ngā mātātaki ako o te ākonga hei whakatakoto ki roto i ngā whāinga ako hou.

Ngā Putanga o te Marautanga ā-Motu: Mahea ana ngā tohutohu mō ngā poari kaitiaki me ngā kura, e aratohu ana me pēhea e whakatutuki haepapa ai mō te marautanga, ngā mahi akoako, ngā mahi aroturuki, me ngā pūrongo, Koia ērā e whakamāramatia ana ki roto i te Education and Training Act 2020.

Ngā Wāhanga Ako: Ngā rohe mātauranga me ngā māramatanga hei whai, ngā pūkenga me ngā Toi Mokopuna hei whakaahua, tae atu ki te mātauranga, ngā pūkenga, me ngā māramatanga hei whakatutuki mā ngā ākonga i te roanga o ō rātou tau ki te kura.

Ngā Wāhanga Ako

Te Reo Rangatira

Te mātauranga, ngā pūkenga, me ngā toi mokopuna o te reo matatini, arā, pānui, tuhituhi, whakarongo, kōrero, mātakitaki, whakaatu, kia āhei ngā ākonga kia whai wāhi atu ki te angitu o te whai mātauranga, te uru hoki ki te rapu ara whai mahi.

Te Ao Māori

Te mātauranga, ngā pūkenga, ngā uara, ngā māramatanga, me ngā ritenga kia āhei ngā ākonga te whai hononga, te uru whānui, te whai wāhi hoki ki te ao Māori. Ka totoro ēnei āhua ki te ao whānui tonu me ōna nekenekehanga e whakaaweawe ana i te wā heke o ngā ākonga. Ka tātari ngā ākonga i ngā wheako o te tangata e pā ana ki te ao hurihuri, me pēhea hoki te whakaatu atu i aua wheako rā.

Pāngarau

Ko ngā mātauranga pāngarau me ngā mātauranga tauanga, ngā pūkenga, me ngā Toi Mokopuna kia āhei ngā ākonga te tau tatau, te hīraurau rapanga, te tautuhi tauira, me te whakahāngai i ngā mātauranga me ngā pūkenga pāngarau ki ngā horopaki pāpori, ohaoha, ahurea hoki o ia rā, o ia rā.

Pūtaiao me te Hangarau

Ko ngā mātauranga pūtaiao, hangarau hoki, ngā pūkenga e āhei ai ngā ākonga ki te whai māramatanga ki te ao hurihuri nei, me te tuku urupare ki ngā wero o nāianei, me wero anamata hoki.

I roto i te ao Māori, ka noho tahi te pūtaiao me te hangarau, ki te kaupapa kotahi e ai ki te ao tukupū me te mohanga o te tangata ki taua ao tukupū. He hononga nui i waenga i te pūtaiao me te hangarau, he mahi ngātahi hoki. Ka puta te auaha, i te wete raru me ngā whakaaro arohaehae.

Toi Ihiihi

Ko te mātauranga, ngā pūkenga, me ngā toi mokopuna kia āhei ngā ākonga te kapo me te tuku kōrero mō ngā āhuatanga o te ao o mua, o te ao e mōhio nei tātou, o te ao hoki ka matakitetia nei e tātou. Ka whakaatu atu ērā tūāhua ki ngā toirau puoro, ngā mahi a te rēhia, me ngā toi ataata. Mā ēnei toirau kitea ai ngā āheinga hei whakatinana i te kaha o ngā whakaaturanga kikokiko me ngā whakaaturanga memeha hoki.

Waiora

Ko te mātauranga, ngā pūkenga, me ngā toi mokopuna kia āhei ngā ākonga te manaaki i a rātou ake me ētahi atu. Mā ēnei āhuatanga ka whai wāhi ngā ākonga ki te whakapuāwai hei tāngata whaioranga, hei tāngata tātai hono.

Te Reo Pākehā

Ko te mātauranga, ngā pūkenga, me ngā rautaki o te wetereo, ngā āheinga reo, me ngā rautaki reo ahakoa tuhituhi, ahakoa ā-ngutu kau, ahakoa reo ā-tinana; katoa, katoa he matea mā ngā ākonga kia whakatutuki i ngā mātau wetereo o te reo Pākehā, kia whakanui ake hoki i ngā huangao te reoruatanga.

Ngā Reo

Ko te mātauranga, ngā pūkenga, me ngā rautaki ka matea e ngā ākonga ki te whitihiti whakaaro hāngai tonu ki tētahi reo kē me te whakanui ake hoki i te huanga o te reoruatanga.